

Sygn. akt III Ca 24/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Lucyna Morys - Magiera (spr.)

Sędzia SO Magdalena Balion - Hajduk

Sędzia SR (del.) Daniel Gierak

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2018 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. N.

przeciwko S. N.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 31 października 2017 r., sygn. akt IV RC 229/17

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża powoda kosztami postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Daniel Gierak SSO Lucyna Morys - Magiera SSO Magdalena Balion – Hajduk

Sygn. akt III Ca 24/18

UZASADNIENIE

Powód wniósł o obniżenie alimentów zasądzonych na rzecz małoletniej pozwanej, wyrokiem tut. Sądu, w sprawie o sygn. IV RC 1183/10, do 200 zł miesięcznie, począwszy od dnia złożenia pozwu.

W uzasadnieniu swego żądania powołał się na zmianę stosunków między stronami, wskazując, że obecnie nie stać go na płacenie alimentów sięgających dotychczas 600 zł, albowiem ma także na utrzymaniu dwójkę małoletnich dzieci, a jego wynagrodzenie sięga 1460 zł netto miesięcznie.

Matka małoletniej pozwanej w odpowiedzi na pozew oraz na dalszym etapie postępowania domagała się oddalenia powództwa w całości.

Wskazała, iż od czasu wydania ostatniego orzeczenia w przedmiocie alimentów nie nastąpiła istotna zmiana, która uzasadniałaby obniżenie ustalonych w 2011 r. świadczeń. Podniesiono przy tym, że koszty utrzymania małoletniej

od tamtego czasu wzrosły, a powód nie wykazał, aby jego sytuacja ekonomiczna uległa rzeczywistemu pogorszeniu, zwłaszcza, że jego dzieci mają obecnie 4 i 5 lat.

Sąd Rejonowy w Rybniku zaskarżonym orzeczeniem oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 900 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił, iż w dacie ustalenia poprzednich alimentów powód miał 27 lat, z zawodu był piekarzem. W 2011 r. nie pracował zarobkowo, będąc zarejestrowanym w PUP. Okazjonalnie podejmował się działalności dorywczej. Mieszkał z matką oraz siostrą i jej dziećmi. W dużej mierze jego ówczesne koszty utrzymania ponosiła matka. Nie posiadał żadnych oszczędności, ani wartościowego majątku. Spłacał wówczas kilka zobowiązań finansowych względem banków. Łączna suma jego ówczesnych kredytów sięgała 30 000 zł.

Małoletnia uprawniona miała wówczas niespełna 5 lat. Od urodzenia była osobą niewidomą oraz borykała się z ubytkiem słuchu, z tych też względów została zaliczona w poczet osób niepełnosprawnych. Korzystała z regularnej rehabilitacji. Mieszkała wraz z matką i babcią. Ówczesne opłaty mieszkaniowe kształtowały się następująco: czynsz 500 zł, energia elektryczna 140 zł oraz gaz 170 zł – łącznie 810 zł, co w przeliczeniu na osobę stanowiło wydatek rzędu 270 zł miesięcznie. Pozostałe wydatki małoletniej, tj. wyżywienie, odzież i inne, sięgały 500-600 zł miesięcznie. Suma ustalonych w 2011 r. potrzeb pozwanej sięgała zatem maksymalnie 870 zł.

Matka uprawnionej, z uwagi na stan zdrowia córki, nie mogła podjąć pracy zarobkowej, utrzymując się ze świadczeń pomocowych, w tym zasiłku pielęgnacyjnego, sięgających łącznie 800 zł miesięcznie.

Powód ma obecnie 33 lata, jest osobą ogólnie zdrową. Aktualnie pracuje na pełen etat, zarabiając około 1400-1500 zł netto miesięcznie. Nie wykorzystuje on w pełni swojego potencjału zarobkowego, albowiem urząd pracy, właściwy ze względu na jego miejsce zamieszkania, posiada co najmniej kilka ofert pracy dla piekarzy, gdzie proponowane wynagrodzenie to minimum 3000-3500 zł brutto miesięcznie. Z tych też względów na tym poziomie ustalono jego możliwości zarobkowe. Pensja powoda podlega zajęciu komorniczemu z tytułu bieżących i zaległych alimentów. Zadłużenie alimentacyjne oscyluje w granicach 35 000 zł. Inne zobowiązania finansowe ojca pozwanej względem banków, sięgające 45 000 zł, nie są obecnie egzekwowane. Powód mieszka z nieformalną partnerką oraz dwójką małoletnich dzieci. Opłaty mieszkaniowe rodziny sięgają około 750 zł miesięcznie, a w tym: czynsz 350 zł, opał 2000 zł rocznie, energia elektryczna 100 zł, woda 100 zł, gaz 55 zł co 3-4 miesiące. Syn zobowiązanego ma obecnie 5 lat i jest leczony w związku z problemami lewej nerki. Córka powoda ma z kolei 4 lata i jest dzieckiem ogólnie zdrowym.

Poza pensją powoda, rodzina ma do dyspozycji wynagrodzenie jego konkubiny około 750 zł, która pracuje jako sprzątaczką w niepełnym wymiarze czasu oraz zasiłki pomocowe 1150 zł – łącznie około 3350 zł. Poza opłatami lokalowymi 750 zł, w skład kosztów utrzymania powoda i jego rodziny wchodzi: wyżywienie 1500 zł, leczenie syna zobowiązanego około 250 zł, odzież i środki czystości po około 200 zł na osobę – łącznie rodzina wydatkuje około 3300 zł miesięcznie. Powodowi wcześniej pomagał finansowo dziadek, który zmarł w ostatnim czasie. Zobowiązany niezmiennie nie posiada żadnych oszczędności, ani wartościowego majątku.

Małoletnia ma obecnie 11 lat i niezmiennie jest osobą niepełnosprawną, z tożsamyh przyczyn co w 2011 r. Aktualnie kontynuuje naukę w szkole specjalnej, mieszczącej się w D., gdzie jest dowożona darmową komunikacją miejską. Zapewnienie prawidłowego rozwoju małoletniej wymaga zakupu odpowiedniego sprzętu i pomocy naukowych, przykładowo: komputera przystosowanego dla osób niewidzących, którego koszt sięga 17 000 zł lub maszyny brajlowskiej za kwotę 2500 zł. Pozostałe pomoce szkolne to koszt rzędu 2200 zł, a w tym specjalistyczny kalkulator, zestaw geometryczny, folia do rysowania oraz inne. Pozwana mieszka obecnie z matką, przyrodnim bratem i babcią. Wydatki lokalowe przedstawiają się obecnie następująco: czynsz 630 zł, energia elektryczna 100 zł, gaz 75 zł, telewizja 95 zł, telefon i Internet 170 zł – łącznie około 1070 zł, co w przeliczeniu na osobę stanowi wydatek rzędu 270 zł. Pozostałe potrzeby pozwanej to m.in.: wyżywienie 400 zł, odzież 100-150 zł, środki czystości 100-150 zł, zakup i użytkowanie aparatu słuchowego około 110 zł. Pomijając konieczność zakupu komputera, maszyny brajlowskiej i innych pomocy naukowych, podstawowe potrzeby uprawnionej to ponad 1000 zł.

Matka pozwanej niezmiennie utrzymuje się ze świadczenia pielęgnacyjnego, które obecnie wynosi 1400 zł. Z uwagi na przyznany zasiłek nie może ona podjąć aktywności zawodowej. Przyrodni brat uprawnionej jest osobą niepełnosprawną i boryka się z achondroplazją. Na jego rzecz są zasądzone alimenty sięgające 300 zł. Poza tym rodzina ma do dyspozycji świadczenia pomocowe typu 500+ przyznane na każde dziecko.

W oparciu o przedstawione okoliczności Sąd Rejonowy uznał, że ostatnie orzeczenie o alimentach zostało wydane przed 6 laty. Upływ tego czasu nie warunkował jednak zmianą stosunków między stronami, która pozwalałaby uwzględnić żądanie powoda. Obecnie mamy do czynienia z odmiennym stanem faktycznym, aniżeli w 2011 r., nie są to jednak zmiany, które uzasadniałyby obniżenie dotychczasowych alimentów.

Sąd ustalił, że małoletnia pozwana jest bezspornie nadal niesamodzielnym dzieckiem i z tych przyczyn w dalszym ciągu wymaga wsparcia finansowego rodziców. Koszty utrzymania pozwanej, w zakresie jej podstawowych potrzeb wzrosły o około 200 zł, co jest podyktowane naturalną modyfikacją potrzeb dziecka, a także zmieniającymi się cenami towarów i usług. Rzeczywiste potrzeby pozwanej są jednak znacznie wyższe, a to z uwagi na konieczność zakupu odpowiednich pomocy naukowych i sprzętu komputerowego. Przy przyjęciu nawet, że inwestycje w tym zakresie będą czynione co 2-3 lata, jest to dodatkowy wydatek rzędu kilkuset złotych miesięcznie w skali miesiąca i jest to już zmiana istotna. Matka dziecka w dalszym ciągu wywiązuje się ze swojego obowiązku alimentacyjnego względem córki poprzez osobistą opiekę i jej wychowanie, co jest w pełni uzasadnione jej potrzebami dnia codziennego. Częściowo także wspiera ją finansowo, albowiem otrzymuje świadczenie pielęgnacyjne, co stanowi maksimum jej możliwości dochodowych. Z kwoty 1400 zł miesięcznie nie jest ona jednak w stanie pokryć własnych wydatków, a jednocześnie w znaczącym stopniu uczestniczyć w utrzymaniu córki.

Powód inicjując przedmiotową sprawę powoływał się m.in. na zmianę stosunków wynikającą zarówno z jego sytuacji dochodowej oraz konieczności utrzymania dwójki małoletnich dzieci. Sąd rejonowy wskazał, że obowiązany zakładając nową rodzinę, a co za tym idzie decydując się na kolejne dzieci, winien w pełni liczyć się z tym, że ma na utrzymaniu niepełnosprawną córkę, której potrzeby będą rosły i powinien kalkulować, czy stać go na utrzymanie kolejnego potomstwa. Ponadto Sąd wskazał, że zobowiązany nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości dochodowych, albowiem trudni się zajęciem mniej płatnym, aniżeli oferty pracy w jego zawodzie, Sąd Rejonowy przyjął zatem, że jest on w stanie zarobić 2200-2500 zł. Zobowiązania finansowe powoda względem instytucji bankowych nie mogły stanowić również podstawy uwzględnienia przedstawionego żądania. Na marginesie Sąd dodał, że konkubina powoda nie pracuje w pełnym wymiarze czasu, co również rzutuje na kondycję finansową całej rodziny, która przy wyższych pensjach obojga partnerów byłaby w stanie sprostać ujawnionym wydatkom (około 3300 zł), a jednocześnie powód bez uszczerbku dla siebie i rodziny mógłby płacić zasądzone w 2011 roku alimenty.

Wobec powyższego Sąd uznał żądanie powoda za nieuzasadnione i z mocy art. 138 k.r.o. oddalił powództwo w całości. Mając zaś na względzie wynik postępowania w niniejszej sprawie i treść art. 98 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c., jak również sytuację majątkową i wysokość dochodów powoda, Sąd zasądził od zobowiązanego na rzecz małoletniej uprawnionej kwotę 900 zł, tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Apelację od wyroku wywiódł powód wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku przez obniżenie alimentów do kwoty po 200 zł miesięcznie i o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych. Zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez niezasadne przyjęcie, że płacenie przez powoda alimentów ponad kwotę 200 zł miesięcznie jest zgodne z jego możliwościami zarobkowymi i majątkowymi. Podkreślił, że wraz z rodziną w której funkcjonuje żyje w bardzo skromnych warunkach i jego dzieci z obecnego związku nie mają do dyspozycji takich środków jak są zasądzone na rzecz pozwanej, co sprzeciwia się zasadzie równej stopy życiowej wszystkich dzieci zobowiązanego. Ponadto obciążenie powoda alimentami w wysokości 600 zł miesięcznie prowadzi jedynie do tego, że wszczynane są przeciwko niemu postępowania karne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powoda, przyjmując podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logicznych i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

Stosownie do art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków określonych w art. 138 k.r.o. rozumie się „istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych” (Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz, red. prof. dr hab. K. P., Wydawnictwo C.H. B., wydanie 3, s. (...)). Zmiana stosunków musi się odnosić do wszelkich zmian w statusie ekonomicznym skutkującym zmianą zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub zmiany zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego.

Uwzględnienie roszczenia wymaga zatem wykazania, że zmiana taka nastąpiła po uprawomocnieniu się wyroku zasądającego świadczenie alimentacyjne.

Ustalając (korygując) wysokość świadczenia alimentacyjnego należy mieć również na uwadze, że zgodnie z art. 135 § 1 k.r.o., zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Zakres tego pojęcia wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 16 grudnia 1987r. (III CZP 91/86) w której wskazał, że przez ustawowe określenie „możliwości zarobkowe i majątkowe” rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swojego majątku, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych.

Odnosząc się do okoliczności niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż prawidłowo Sąd Rejonowy ocenił, iż wzrosły koszty utrzymania małoletniej pozwanej, o kwotę około 200 zł, chociażby z uwagi na upływ czasu od wyroku ustalającego wysokość obowiązku alimentacyjnego wydanego w 2011r., jak i z uwagi na wzrost potrzeb dziecka w miarę dorastania. Podkreślenia wymaga, iż małoletnia pozwana jest dzieckiem niepełnosprawnym, uczęszcza do szkoły specjalnej i jak wskazał Sąd pierwszej instancji zapewnienie prawidłowego rozwoju małoletniej wymaga zakupu odpowiedniego sprzętu i pomocy naukowych. Trafnie więc ustalono, że do zaspokojenia podstawowych potrzeb uprawnionej konieczna jest kwota ponad 1000 zł.

Jeżeli bowiem chodzi o możliwości zarobkowe powoda, to Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że nie wykorzystuje on w pełni swoich możliwości zarobkowych, albowiem urząd pracy, właściwy ze względu na jego miejsce zamieszkania, posiada co najmniej kilka ofert pracy dla piekarzy, gdzie proponowane wynagrodzenie to minimum 3000-3500 zł brutto miesięcznie. Posiada więc możliwości zarobkowe do uiszczania zasądzonych alimentów w wysokości 600 zł miesięcznie.

Sąd Odwoławczy uznał za zasadne wskazać, iż matka małoletniej w wyższym stopniu realizuje swój obowiązek alimentacyjny poprzez osobiste starania o utrzymanie i wychowanie niepełnosprawnego dziecka. W konsekwencji mając na uwadze możliwości zarobkowe pozwanego, jak i usprawiedliwione potrzeby małoletniej w wysokości 1000zł, zasadnym jest obciążenie pozwanego alimentami w kwocie 600 zł miesięcznie.

Z uwagi na powyższe - na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono apelację powoda jako bezzasadną. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w oparciu o art. 108 § 1 kpc w związku z art. 102

k.p.c. nie obciążając powoda kosztami postępowania odwoławczego z uwagi na trudną sytuację materialną powoda i charakter sprawy.

SSR (del.) Daniel Gierak SSO Lucyna Morys - Magiera SSO Magdalena Balion - Hajduk